

Well-Youth!

MODULUL 2

ALFABETIZARE FINANCIARĂ ȘI BUGETARE

Dezvoltat de LoPe

Co-funded by
the European Union

Erasmus +

Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru realizarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului acesteia, care reflectă numai opiniile autorilor, iar Agenția Națională și Comisia nu pot fi considerate responsabile pentru orice utilizare care ar putea fi făcută a informațiilor conținute în aceasta.

CONȚINUT

TEMA 1: INTRODUCERE ÎN EDUCAȚIA FINANCIARĂ	3
1.1: Importanța educației financiare	3
TEMA 2: STABILIREA OBIECTIVELOR FINANCIARE	6
TEMA 3: ÎNȚELEGEREA VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR	10
3.1: Tipuri de venituri	10
3.2: Gestionarea cheltuielilor	11
TEMA 4. CREAREA UNUI BUGET	15
4.1: Bazele bugetării	15
4.2: Urmărirea și ajustarea bugetului dvs.	17
TEMA 5. ECONOMISIRE ȘI INVESTIȚII	17
5.1. Strategii pentru economisirea banilor	17
5.2. Introducere în conceptele de bază ale investițiilor	19
5.3. Consolidarea securității financiare	20
TEMA 6: GESTIONAREA DATORIILOR ȘI A CREDITELOR	23
6.1: Tipuri de datorii	23
6.2: Strategii de gestionare a datoriei	24

TEMA 1: INTRODUCERE ÎN EDUCAȚIA FINANCIARĂ

1.1: Importanța educației financiare

Ce este educația financiară?

Educația financiară se referă la capacitatea și cunoștințele necesare pentru a înțelege și a gestiona eficient diverse aspecte financiare. Aceasta cuprinde o serie de abilități și înțelegeri legate de finanțele personale, inclusiv, dar fără a se limita la

Bugetul: Capacitatea de a crea și de a gestiona un buget care descrie veniturile și cheltuielile, ajutând persoanele să își controleze cheltuielile și să economisească pentru atingerea obiectivelor financiare.

Economisirea: Să știe cum să economisească bani, să creeze un fond de urgență și să planifice nevoile financiare viitoare, inclusiv pensionarea și educația.

Gestionarea datoriilor: Gestionarea și reducerea datoriilor în mod responsabil, inclusiv datoriile aferente cardurilor de credit, împrumuturilor pentru studenți și creditelor ipotecare.

Planificare financiară: Crearea unui plan financiar cuprinzător care să se alinieze cu obiectivele financiare ale unei persoane și să ia în considerare factori precum veniturile, cheltuielile, economiile, investițiile și asigurările.

Gestionarea riscurilor: Înțelegerea rolului asigurărilor în protecția împotriva evenimentelor neprevăzute, cum ar fi problemele de sănătate sau accidente.

Investiții: Înțelegerea diferitelor opțiuni de investiții, cum ar fi acțiunile, obligațiunile, fondurile mutuale și proprietățile imobiliare, și modul în care acestea pot contribui la creșterea averii în timp.

Planificare succesorală: Cunoașterea modului de planificare a distribuirii bunurilor și a bunăstării celor dragi după decesul cuiva, implicând adesea testamente, trusturi și beneficiari.

Fiscalitate: Cunoașterea funcționării impozitelor, a deducerilor fiscale și a strategiilor de optimizare a eficienței fiscale.

De ce educația financiară este esențială pentru bunăstarea personală și financiară?

Luarea eficientă a deciziilor. Educația financiară oferă persoanelor cunoștințele și abilitățile necesare pentru a lua decizii financiare în cunoștință de cauză.

Acestea includ elaborarea bugetului, economisirea, investițiile și gestionarea datoriilor. Deciziile informate conduc la rezultate financiare mai bune și la mai puțin stres.

Securitate financiară: Cunoștințele financiare îi ajută pe oameni să construiască o bază financiară solidă, inclusiv fonduri de urgență și economii pentru pensie. Această securitate oferă o plasă de siguranță în cazul unor evenimente neașteptate, cum ar fi urgențele medicale sau pierderea locului de muncă.

Gestionarea datoriilor: Cunoștințele financiare permit persoanelor să înțeleagă implicațiile asumării de datorii și să facă alegeri responsabile în ceea ce privește împrumuturile. Aceasta ajută la prevenirea acumulării de datorii cu dobânzi ridicate și încurajează strategiile de reducere a datoriilor.

Obiective pe termen lung: Cunoștințele financiare permit persoanelor să își planifice și să își atingă obiectivele financiare pe termen lung, cum ar fi cumpărarea unei case, trimiterea copiilor la facultate sau pensionarea confortabilă. Fără cunoștințe financiare, aceste obiective pot rămâne inaccesibile.

Investiții și dezvoltarea averii: Înțelegerea modului în care funcționează investițiile și a conceptului de dobândă compusă permite persoanelor fizice să își crească averea în timp. Acest lucru este esențial pentru obținerea independenței financiare și pentru pensionarea cu siguranță financiară.

Reducerea stresului financiar: Cunoștințele financiare pot reduce stresul legat de problemele financiare. Atunci când persoanele sunt încrezătoare în capacitățile lor financiare, este mai puțin probabil să se confrunte cu stresul și anxietatea asociate incertitudinii financiare.

Comportament financiar responsabil: Alfabetizarea financiară încurajează un comportament financiar responsabil, inclusiv trăirea în limita mijloacelor proprii, economisirea pentru viitor și evitarea cheltuielilor impulsive. Aceste obiceiuri contribuie la bunăstarea generală și la stabilitatea financiară.

Protecția împotriva înșelătoriilor și fraudelor: Cunoștințele financiare includ recunoașterea și evitarea escrocheriilor și fraudelor financiare. Aceste cunoștințe protejează persoanele de a deveni victime ale unor scheme frauduloase care pot duce la pierderi financiare.

Responsabilizare: Cunoștințele financiare le permit persoanelor să preia controlul asupra vieții lor financiare. Acestea își pot apăra interesele financiare, pot negocia oferte mai bune și pot face alegeri în conformitate cu valorile și obiectivele lor.

Impact generațional: Atunci când părinții sunt instruiți din punct de vedere financiar, ei pot transmite aceste competențe și valori copiilor lor, punându-i pe aceștia pe calea succesului financiar. Acest lucru contribuie la ruperea ciclurilor de insecuritate financiară și sărăcie.

Stabilitatea economică: Alfabetizarea financiară pe scară largă contribuie la stabilitatea economică pe o scară mai largă. Atunci când persoanele și familiile sunt sigure din punct de vedere financiar, este mai puțin probabil ca acestea să apeleze la serviciile sociale, reducând astfel povara asupra guvernelor și comunităților.

Provocări financiare comune cu care se confruntă tinerii adulți.

Tinerii adulți și adulții se confruntă adesea cu o serie de provocări financiare comune care le pot afecta bunăstarea financiară. Aceste provocări pot varia în funcție de circumstanțele individuale, dar unele dintre cele mai frecvente includ:

Datorii aferente împrumuturilor studențești: Mulți tineri adulți au datorii substanțiale aferente împrumuturilor studențești pentru că au urmat studii superioare. Rambursarea acestor împrumuturi poate fi o povară financiară semnificativă, afectând capacitatea lor de a economisi, de a investi sau de a atinge alte obiective financiare.

Economii de urgență insuficiente: Lipsa economiilor de urgență poate face ca persoanele să fie vulnerabile la cheltuieli neașteptate, cum ar fi facturile medicale sau reparațiile mașinii. Fără o plasă de siguranță financiară, acestea pot recurge la carduri de credit cu dobânzi mari sau la împrumuturi.

Datorii la cardurile de credit: acumularea de datorii la cardurile de credit din cauza cheltuielilor excesive sau a dobânzilor mari poate fi o provocare pentru adulții de toate vârstele. Purtarea unor niveluri ridicate de datorii la cardurile de credit poate împiedica progresul financiar și poate conduce la un ciclu al datoriilor.

Economii inadecvate pentru pensionare: Mulți adulți se luptă să economisească suficient pentru pensionare, adesea din cauza priorităților financiare concurente. Economii insuficiente pentru pensie pot duce la nesiguranță financiară în anii următori.

A trăi peste posibilități: Cheltuielile excesive sau traiul peste posibilități reprezintă o provocare financiară comună. Acest comportament poate duce la un stres financiar constant și la incapacitatea de a crea un patrimoniu sau de a economisi pentru viitor.

Lipsa cunoștințelor financiare: Cunoștințele limitate de finanțe personale pot împiedica persoanele să ia decizii financiare în cunoștință de cauză. În lipsa cunoștințelor financiare, este posibil ca oamenii să nu înțeleagă pe deplin investițiile, impozitele sau cum să creeze un buget.

Costurile asistenței medicale: Creșterea costurilor asistenței medicale poate reprezenta o provocare financiară semnificativă, în special pentru cei care nu

au o asigurare adecvată. Facturile medicale, costurile rețetelor și problemele de sănătate neașteptate pot afecta finanțele.

Costurile locuinței: Plățile mari pentru chirie sau ipotecă, impozitele pe proprietate și cheltuielile de întreținere pot face din locuință una dintre cele mai importante cheltuieli lunare pentru multe persoane, punând presiune pe bugetele acestora.

Șomaj sau subocupare: Perioadele de șomaj sau subocupare pot perturba stabilitatea financiară, făcând dificilă acoperirea cheltuielilor de bază și îndeplinirea obiectivelor financiare.

Cheltuieli pentru familie și persoane aflate în întreținere: Creșterea copiilor sau îngrijirea părinților în vârstă poate fi solicitantă din punct de vedere financiar. Îngrijirea copiilor, educația și costurile asistenței medicale pot greva bugetele.

Acoperire de asigurare inadecvată: Lipsa unei asigurări adecvate (de exemplu, de sănătate, auto, de locuință) îi poate face pe indivizi vulnerabili la dificultăți financiare în caz de accidente, dezastre naturale sau probleme de sănătate.

Recesiunile economice: Recesiunile sau încetinirile economice pot afecta siguranța locului de muncă și nivelul veniturilor, făcând dificilă menținerea stabilității financiare.

Colectarea datoriilor și probleme juridice: Gestionarea agențiilor de colectare a datoriilor, a proceselor sau a problemelor juridice legate de chestiuni financiare poate fi stresantă și costisitoare.

TEMA 2: STABILIREA OBIECTIVELOR FINANCIARE

Învățați participanții cum să stabilească obiective financiare SMART.

A stabili obiective financiare SMART înseamnă a face planuri clare și practice pentru banii tăi. SMART este un cuvânt format din cinci părți care vă ajută să vă stabiliți obiective solide: specifice, măsurabile, realizabile, relevante și limitate în timp.

Iată cum să stabiliți obiective financiare SMART:

1. Specific (S): Fiți foarte clar cu privire la ceea ce doriți să faceți cu banii dumneavoastră. Întrebați-vă:

Ce vrei să faci cu banii tăi?

De ce este important pentru dvs.?

Cine este implicat (cum ar fi tu și familia ta)?

Există reguli sau limite?

Exemplu (specific): "Vreau să economisesc 5 000 de dolari pentru o vacanță de familie la Disneyland peste trei ani."

2. Măsurabil (M): Asigurați-vă că vă puteți număra sau măsura progresul. Întrebați:

Cum poți vedea dacă te apropii de obiectivul tău?

Cât de mult trebuie să economisiți?

Cum veți ști când v-ați atins obiectivul?

Exemplu (măsurabil): "Îmi voi verifica economiile în fiecare lună pentru a mă asigura că sunt pe drumul cel bun pentru a economisi 5 000 de dolari în trei ani."

3. Realizabil (A): Obiectivul dvs. ar trebui să fie ceva ce puteți face cu adevărat în situația dvs. actuală. Întrebați:

Chiar poți face asta cu banii tăi acum?

Aveți ceea ce trebuie?

Vă puteți angaja în acest sens?

Exemplu (realizabil): "Având în vedere veniturile și cheltuielile mele, cred că pot economisi 5 000 de dolari în trei ani, reducând unele cheltuieli și, poate, angajându-mă cu jumătate de normă."

4. Relevant (R): Asigurați-vă că obiectivul dvs. are sens pentru viața dvs. și pentru planul dvs. financiar. Întrebați:

Se potrivește acest obiectiv cu planul tău financiar mai mare?

Este cu adevărat important acum?

Exemplu (relevant): "Economisirea pentru o vacanță de familie distractivă se încadrează în planul meu mai mare de a mă bucura de timp de calitate alături de cei dragi."

5. În funcție de timp (T): Dați obiectivului dvs. un termen limită pentru a vă menține pe drumul cel bun. Întrebați:

Când doriți să atingeți acest obiectiv?

Este ceva ce veți face curând sau mai târziu?

Exemplu (legat de timp): "Voi economisi 5 000 de dolari pentru vacanța noastră la Disneyland peste trei ani."

Rolul obiectivelor în planificarea financiară.

Obiectivele sunt foarte importante în planificarea financiară din aceste motive:

Diracție și scop: Obiectivele vă oferă un motiv pentru a vă gestiona banii. Ele răspund la întrebarea "De ce fac asta?" Atunci când aveți obiective clare, vă face să doriți să faceți alegeri inteligente în ceea ce privește banii.

Alegerea a ceea ce este cel mai important: Banii nu pot face totul, așa că trebuie să decideți unde să îi cheltuiți. Obiectivele vă ajută să alegeți ce este cel mai important și unde ar trebui să vă puneți banii.

Vedeți cum vă descurcați: Obiectivele vă ajută să știți dacă vă descurcați bine cu planurile dvs. financiare. Puteți verifica dacă economisiți, investiți și vă atingeți obiectivele. Este ca și cum ai ține scorul pentru a rămâne motivat.

Să faci alegeri bune în privința banilor: Obiectivele acționează ca niște ghiduri atunci când trebuie să luați decizii legate de bani. Vă puteți întreba: "Mă ajută asta să-mi ating obiectivele?". Aceasta vă împiedică să faceți alegeri rapide sau greșite.

Planificarea banilor dumneavoastră: Obiectivele sunt ca fundația planului dumneavoastră financiar. Ele vă ajută să faceți bugete care să corespundă obiectivelor dvs. Un buget care se potrivește cu obiectivele dvs. funcționează mai bine.

Gestionarea riscurilor: Obiectivele vă ajută să decideți cât de mult risc vă puteți asuma cu banii dumneavoastră. Este diferit pentru obiectivele pe termen scurt și pentru cele pe termen lung.

Siguranța în viitor: Multe obiective se referă la lucruri pe care le doriți într-un viitor îndepărtat, cum ar fi pensionarea sau plata colegiului copiilor. Obiectivele vă asigură că veți fi bine din punct de vedere financiar mai târziu.

Obiceiuri financiare mai bune: Având obiective clare, oamenii economisesc și investesc mai mult. Vă menține pe drumul cel bun.

Adaptarea la schimbare: Uneori lucrurile se schimbă, cum ar fi locul de muncă sau familia. Obiectivele se pot schimba și ele, iar acest lucru este în regulă. Face parte din planificare.

Vorbiți și lucrați împreună: Atunci când sunteți cu familia sau cu alte persoane, împărtășirea obiectivelor și planurilor vă ajută pe toți să lucrați împreună. Astfel, vă asigurați că sunteți cu toții pe aceeași pagină.

Învățarea despre bani: Lucrul la atingerea obiectivelor înseamnă că veți învăța mai multe despre bani. Acesta este un lucru bun, deoarece vă ajută să faceți alegeri inteligente.

Exemple de obiective pe termen scurt și lung:

Obiective pe termen scurt (de obicei într-un an sau mai puțin):

- Economisiți 5000 NOK pentru o escapadă de weekend.
- Plătiți un card de credit cu un sold de 10.000 NOK.
- Alcătuiți un fond de urgență de 10.000 de euro.
- Cumpărați un laptop nou pentru serviciu sau școală.
- Ia-ți o vacanță de o săptămână.

Obiective pe termen lung (de obicei mai mulți ani sau mai mult):

- Economisiți 500.000 NOK pentru un avans la o casă în cinci ani.
- Plătiți un credit ipotecar pe 30 de ani.
- Economisiți 100.000 NOK pentru educația universitară a copilului dvs. în 15 ani.
- Atingeți independența financiară și pensia confortabilă la vârsta de 60 de ani.
- Începeți o afacere și faceți-o profitabilă în termen de cinci ani.

TEMA 3: ÎNȚELEGEREA VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR

3.1: Tipuri de venituri

Explicarea diferitelor surse de venit (de exemplu, salariu, investiții, bani de buzunar).

Venitul înseamnă banii pe care îi primești pentru a face diferite lucruri, cum ar fi să lucrezi, să investești sau să ai o afacere. Există multe modalități prin care oamenii câștigă bani. Iată câteva dintre cele mai comune:

Salariu: Acesta este salariul pe care îl primesc majoritatea oamenilor pentru locurile lor de muncă obișnuite. De obicei, este aceeași sumă de bani de fiecare dată, iar impozitele sunt scăzute.

Plata cu ora: Unele persoane sunt plătite în funcție de numărul de ore pe care le lucrează. Dacă lucrezi mai multe ore, primești mai mulți bani.

Venituri din activități independente: Dacă aveți propria afacere sau lucrați pe cont propriu, obțineți bani din munca pe care o faceți. Aveți mai mult control asupra sumei pe care o câștigați, dar trebuie să vă ocupați și de aspecte precum impozitele și asistența medicală.

Profiturile din afaceri: Dacă dețineți o afacere, banii pe care îi câștigați după plata tuturor cheltuielilor reprezintă venitul dumneavoastră.

Venituri din investiții: Acestea provin din acțiuni, obligațiuni sau bunuri imobiliare. Puteți câștiga bani de pe urma acestora în diferite moduri, cum ar fi primirea unor plăți regulate (dividende), vânzarea lor la un preț mai mare decât cel plătit (câștiguri de capital) sau dobânzi.

Veniturile din pensie: Atunci când vă pensionați, este posibil să primiți bani din pensii, asigurări sociale sau conturi de economii.

Drepturile de autor: Dacă creați lucruri precum cărți, muzică sau artă, puteți fi plătit atunci când alții folosesc sau cumpără munca dumneavoastră.

Venituri din chirii: Dacă dețineți o proprietate, cum ar fi o casă sau un apartament, puteți câștiga bani închiriind-o altcuiva.

Comisioane: Unele locuri de muncă, cum ar fi vânzările sau imobiliarele, vă plătesc un procent din banii pe care îi aduceți.

Venituri din dividende: Dacă dețineți anumite acțiuni, puteți primi o parte din profiturile companiei.

Venituri din dobânzi: Dacă vă împrumutați banii la o bancă sau cumpărați anumite tipuri de obligațiuni, acestea vă plătesc bani în plus în timp.

Câștiguri de capital: Dacă vindeți ceva pentru mai mulți bani decât ați plătit pentru el, banii în plus reprezintă venitul dumneavoastră.

Pensia alimentară pentru copii: Unele persoane primesc bani de la foștii soți sau de la celălalt părinte pentru a le ajuta cu cheltuielile.

Venituri secundare din economie: Munca pe termen scurt sau pe cont propriu (cum ar fi șofatul pentru Oda sau închirierea casei pe Airbnb) vă poate aduce bani.

Asistență guvernamentală: În unele cazuri, oamenii primesc ajutor din partea guvernului, cum ar fi ajutorul de șomaj sau ajutorul alimentară.

Cunoașterea acestor diferite surse de venit vă ajută să vă planificați mai bine finanțele. Este o idee bună să aveți bani care vin din locuri diferite pentru a fi mai siguri din punct de vedere financiar. În plus, fiecare tip de venit poate avea reguli fiscale și nevoi de planificare diferite.

Conceptul de venit net (salariu net).

Venitul net, sau salariul net, reprezintă banii pe care îi primiți după ce angajatorul dumneavoastră scade din salariul dumneavoastră impozite și alte costuri necesare. Aceștia sunt banii pe care îi puteți cheltui, economisi sau folosi pentru orice doriți.

Iată cum funcționează:

Câștigați bani la locul dumneavoastră de muncă (salariul sau remunerația).

Angajatorul tău reține o parte din bani pentru lucruri precum impozitul pe venit și asigurările sociale.

Ceea ce rămâne după aceste deduceri este venitul dvs. net, iar acesta este ceea ce primiți în salariu.

Venitul net este foarte important, deoarece vă spune câți bani aveți cu adevărat pentru a vă gestiona cheltuielile zilnice, pentru a economisi pentru viitor sau pentru a cheltui pe lucruri distractive. Este un fel de punct de plecare pentru a face un buget și alegeri financiare inteligente.

3.2: Gestionarea cheltuielilor

Prezentați categoriile comune de cheltuieli (de exemplu, fixe, variabile, discreționare).

1. **Cheltuieli fixe:** Acestea sunt ca facturile pe care trebuie să le plătiți în fiecare lună și, de obicei, rămân aceleași sau sunt foarte previzibile. Gândiți-vă la ele ca la cheltuielile "pe care trebuie să le plătiți". Câteva exemple includ:

Chirie sau ipotecă: Suma pe care o plătiți pentru a locui în casa dumneavoastră.

Utilități: Cum ar fi facturile de electricitate, apă și gaz.

Plăți de împrumut: Bani pe care îi datorezi în fiecare lună, cum ar fi un credit auto sau un împrumut pentru studenți.

Asigurare: Plăți pentru lucruri precum asigurarea auto sau asigurarea de sănătate.

Abonamente: Bani pentru lucruri precum servicii de streaming sau abonamente la sală.

2. **Cheltuieli variabile:** Acestea sunt costuri care se pot schimba de la o lună la alta și sunt un pic mai flexibile. Ele depind de cât de mult folosiți sau cheltuiți. Câteva exemple sunt:

Cumpărăturile: Suma pe care o cheltuiți pentru alimente poate varia.

Transport: Costurile pentru benzină și transportul public se pot modifica.

Divertisment: Bani pentru ieșiri în oraș, filme sau hobby-uri.

Îmbrăcăminte: depinde dacă aveți nevoie de haine noi sau nu.

3. **Cheltuieli discreționare:** Acestea sunt "dorințele" tale, nu "nevoile" tale. Sunt lucruri pe care puteți alege să le cheltuiți, dar fără de care ați putea trăi. Câteva exemple includ:

Ieșirea la restaurant

Călătorii și vacanțe

Cumpărături pentru articole neesențiale

Participarea la concerte, spectacole sau evenimente

Cunoașterea acestor categorii de cheltuieli vă ajută să vă gestionați mai bine banii. Este important să vă acoperiți mai întâi cheltuielile fixe, apoi să vă planificați cheltuielile variabile și, în final, să decideți cât doriți să cheltuiți pe articole discreționare. În acest fel, vă puteți asigura că banii dvs. merg acolo unde doriți!

Discutați despre importanța urmăririi cheltuielilor.

Urmărirea cheltuielilor este foarte importantă pentru gestionarea judicioasă a banilor. Iată de ce în termeni simpli:

Știi unde se duc banii dvs: Atunci când vă urmăriți cheltuielile, vedeți exact unde se duc banii dumneavoastră. Este ca și cum ai ține socoteala cheltuielilor tale. Acest lucru vă ajută să înțelegeți dacă vă folosiți banii pe lucrurile care contează cel mai mult pentru dvs.

Respectați un buget: Dacă aveți un buget (un plan pentru banii dumneavoastră), urmărirea cheltuielilor vă ajută să vă mențineți pe drumul cel bun. Puteți vedea dacă vă respectați planul sau dacă trebuie să faceți ajustări.

Evitați cheltuielile excesive: Urmărirea cheltuielilor vă ajută să evitați să cheltuiți mai mulți bani decât aveți. Este ca un avertisment dacă sunteți pe punctul de a rămâne fără bani înainte de următorul salariu.

Găsiți modalități de a economisi: Atunci când vedeți unde cheltuiți prea mult, puteți găsi modalități de a economisi. Poate observați că mâncați mult în oraș, așa că vă decideți să gătiți mai mult acasă și să economisiți bani.

Planificați pentru viitor: Urmărirea cheltuielilor vă ajută să economisiți pentru lucrurile pe care vi le doriți, cum ar fi o vacanță sau un gadget nou. De asemenea, vă ajută să vă planificați pentru urgențe, cum ar fi repararea unei mașini.

Reducerea stresului: Cunoașterea destinației banilor dvs. poate reduce stresul legat de bani. Vă ajută să vă simțiți mai stăpâni pe situație și mai puțin preocupați de facturi.

Construiți obiceiuri bune: Urmărirea cheltuielilor este un bun obicei financiar. Atunci când o faceți în mod regulat, deveniți mai buni în gestionarea banilor, ceea ce vă pregătește pentru succesul financiar pe termen lung.

În termeni simpli, urmărirea cheltuielilor este ca și cum ți-ai supraveghea banii pentru a te asigura că faci ceea ce vrei să faci. Este o modalitate inteligentă de a vă controla finanțele și de a vă asigura că aveți suficient atât pentru nevoile cât și pentru dorințele dumneavoastră.

Împărtășiți sfaturi practice pentru reducerea cheltuielilor inutile.

Iată câteva sfaturi simple pentru a cheltui mai puțini bani:

Faceți o listă: Scrieți ce trebuie să cumpărați înainte de a merge la cumpărături, astfel încât să nu cumpărați lucruri în plus.

Stabiliți un buget: Aflați câți bani puteți cheltui și respectați-l. Acest lucru vă ajută să evitați cheltuielile excesive.

Distingeți dorințele de nevoi: Întrebați-vă dacă aveți cu adevărat nevoie de ceva sau dacă este doar ceva ce doriți. Concentrează-te mai întâi pe cumpărarea a ceea ce ai nevoie.

Țineți evidența: Notați pe ce vă cheltuiți banii timp de o lună. Acest lucru vă ajută să vedeți unde puteți economisi.

Mâncați acasă: Gătitul acasă este de obicei mai ieftin decât mâncatul la restaurant.

Anulați abonamentele nefolositoare: Dacă nu utilizați un serviciu, cum ar fi un abonament de streaming, anulați-l și economisiți banii.

Cumpărați mărci de magazin: Produsele marca magazin sunt adesea mai ieftine decât mărcile de marcă și funcționează la fel de bine.

Evitați să cumpărați pe un capriciu (achiziție impulsivă): Gândiți-vă înainte de a cumpăra ceva. Nu vă grăbiți să faceți achiziții, în special cele mari.

Folosiți cupoane și reduceri: Căutați reduceri și utilizați cupoane atunci când faceți cumpărături pentru a economisi bani.

Reduceți costurile de divertisment: Găsiți modalități mai ieftine de a vă distra, cum ar fi activități gratuite sau streaming în loc de televiziune prin cablu.

Economisiți energie: Stingeți luminile și deconectați dispozitivele atunci când nu le folosiți pentru a economisi la facturile de energie.

Plătiți cu numerar: Utilizarea numerarului vă poate ajuta să cheltuiți mai puțin, deoarece nu puteți cheltui mai mult decât aveți.

Fă-o tu însuși: Încercați să reparați lucruri sau să îndepliniți sarcini singuri în loc să plătiți pe altcineva.

Vindeți ceea ce nu vă mai trebuie: Vindeți obiectele pe care nu le mai folosiți pentru a face niște bani în plus.

Planificați-vă cumpărăturile: Faceți o listă înainte de a merge la cumpărături și țineți-vă de ea pentru a evita să cumpărați lucruri în plus.

Găsiți alternative gratuite: Căutați alternative gratuite sau mai ieftine la lucrurile pentru care plătiți, cum ar fi abonamentele la sală sau aplicațiile.

Verificați facturile: Analizează-ți facturile pentru a vedea dacă poți beneficia de servicii mai ieftine sau dacă ești eligibil pentru reduceri.

Evitați datoriile cu dobânzi mari: Încercați să nu folosiți carduri de credit cu dobânzi mari. Dobânda poate face lucrurile mai scumpe.

Gândiți-vă înainte de a cumpăra: Luați-vă timp să decideți dacă chiar aveți nevoie de ceva scump. Dacă nu este urgent, așteptați un pic.

Economisiți automat: Configurați transferuri automate către un cont de economii, astfel încât să economisiți bani înainte de a-i cheltui.

Nu uitați, aceste mici schimbări vă pot ajuta să economisiți bani fără a renunța la toate lucrurile care vă plac!

TEMA 4. CREAREA UNUI BUGET

4.1: Bazele bugetării

Definiți bugetarea și scopul acesteia.

Elaborarea unui buget este ca și cum ai face un plan pentru banii tăi. Vă ajută să decideți cât de mult doriți să cheltuiți și să economisiți. Este ca și cum ai spune banilor tăi unde să meargă, în loc să te întrebi unde s-au dus.

Scopul elaborării bugetului este de a:

Controlează-ți banii: Vă ajută să vă asigurați că nu cheltuiți mai mult decât câștigați.

Atingeți-vă obiectivele: Puteți economisi pentru lucruri pe care vi le doriți, cum ar fi o vacanță sau un telefon nou.

Pregătiți-vă pentru urgențe: Bugetul vă ajută să aveți bani economisiți pentru cheltuieli neprevăzute.

Reduceți stresul: Știind unde se duc banii dumneavoastră, vă puteți simți mai stăpâni pe situație și mai puțin îngrijorați de facturi.

Faceți alegeri în cunoștință de cauză: Cu un buget, puteți decide ce este cel mai important pentru dvs. și să vă folosiți banii pentru acele lucruri.

În termeni simpli, elaborarea unui buget este ca și cum ai face un plan financiar astfel încât să ai ceea ce îți trebuie, să economisești pentru ceea ce îți dorești și să nu îți faci prea multe griji cu privire la problemele financiare.

Învățați participanții cum să creeze un buget simplu.

Iată cum să creați un buget simplu în pași simpli:

Pasul 1: *Adunați-vă banii:*

Aflați câți bani primiți în fiecare lună, cum ar fi salariul sau retribuiția. Acesta este venitul dumneavoastră.

Pasul 2: *Lista cheltuielilor:*

Faceți o listă a lucrurilor pe care cheltuiți bani în fiecare lună. Începeți cu lucrurile importante, cum ar fi chiria sau ipoteca, cumpărăturile și facturile.

Adăugați lucrurile pe care doriți să le cheltuiți, cum ar fi mâncatul în oraș, divertismentul sau cumpărăturile.

Pasul 3: Adunați-vă cheltuielile:

Adunați toate cheltuielile pentru a vedea cât cheltuiți în fiecare lună.

Pasul 4: Comparați veniturile și cheltuielile:

Scădeți cheltuielile din venituri. Dacă vă rămân bani, e bine. Îi puteți economisi sau îi puteți cheltui pe lucruri mai distractive.

Dacă cheltuielile dvs. sunt mai mari decât veniturile, este posibil să trebuiască să reduceți cheltuielile sau să găsiți modalități de a face mai mulți bani.

Pasul 5: Împărțiți banii:

Împărțiți-vă banii în categorii, cum ar fi locuință, mâncare, transport și distracție.

Decideți cât de mult veți cheltui în fiecare categorie în funcție de nevoile dvs. și de ceea ce este cel mai important pentru dvs.

Pasul 6: Țineți evidența:

Pe măsură ce trece luna, notați ce cheltuiți în fiecare categorie. Acest lucru vă ajută să vedeți unde se duc banii dumneavoastră.

Pasul 7: Verifică-ți bugetul:

La sfârșitul lunii, vedeți dacă v-ați respectat bugetul. Dacă ați cheltuit prea mult într-o categorie, încercați să cheltuiți mai puțin în alta luna viitoare.

Pasul 8: Continuați:

Faceți din elaborarea bugetului un obicei. Continuați să vă urmăriți cheltuielile și să vă ajustați bugetul după cum este necesar pentru a vă atinge obiectivele financiare. Bugetul este ca și cum ai avea un plan pentru banii tăi, astfel încât să poți avea ceea ce îți trebuie și să te bucuri de ceea ce îți dorești. Este o modalitate excelentă de a deține controlul asupra finanțelor tale!

Subliniați importanța de a trăi în limita propriilor mijloace.

A trăi în limita mijloacelor tale înseamnă a cheltui doar banii pe care îi ai.

Iată ce este important:

Fără datorii: Nu veți mai datora bani altora, deci nu va trebui să îi plătiți cu dobândă (bani în plus).

Mai puțin stres: Nu vă veți face griji cu privire la facturi și datorii, astfel încât viața este mai puțin stresantă.

Economisirea pentru obiective: Puteți economisi bani pentru lucruri pe care vi le doriți cu adevărat, cum ar fi o mașină sau o vacanță.

Mai multă libertate: Puteți face alegeri cu banii dvs. în loc să fiți blocat cu datorii.

Credit bun: Veți avea o reputație bună în gestionarea banilor, ceea ce este util atunci când trebuie să împrumutați bani pentru lucruri importante.

Pacea minții: Vă veți simți relaxat știind că puteți face față cheltuielilor surpriză fără o criză financiară.

Atingerea obiectivelor: Vă puteți îndeplini visele legate de bani, cum ar fi cumpărarea unei case sau pensionarea confortabilă.

Notă: În cuvinte simple, este ca și cum ți-ai cheltui alocația cu înțelepciune, în loc să o irosești pe toată și să intri în belele. Îți face viața mai ușoară și te ajută să obții ceea ce îți dorești!

4.2: Urmărirea și ajustarea bugetului dvs.

Introduceți instrumente și aplicații pentru urmărirea cheltuielilor.

Discutați cum să analizați și să ajustați bugetul după cum este necesar.

Să ofere strategii pentru a face față cheltuielilor neprevăzute.

TEMA 5. ECONOMISIRE ȘI INVESTIȚII

5.1. Strategii pentru economisirea banilor

Iată câteva modalități foarte simple de a economisi bani:

1. *Metoda băncuței:* La fel ca atunci când puneți monede într-o pușculiță, puneți deoparte o sumă mică de bani în fiecare săptămână sau lună. Se adună în timp.
2. *Săriți peste cafeaua scumpă:* În loc să cumpărați cafea scumpă de la cafenele, faceți-vă cafeaua acasă. Este mult mai ieftină.
3. *Cumpărați la reducere:* Căutați reducerile și reducerile atunci când faceți cumpărături. Veți plăti mai puțin pentru același lucru.

4. *Alăturați-vă unui membru:* Unele magazine vă oferă posibilitatea de a vă înscrie ca membru al lor și oferă reduceri membrilor. Folosiți-le atunci când cumpărați alimente sau alte lucruri.
5. *Gătiți acasă:* Prepararea meselor acasă este de obicei mai ieftină decât mâncatul în oraș sau comanda la pachet.
6. *Stingeți luminile:* Nu uitați să stingeți luminile și aparatele electronice atunci când nu le folosiți. Astfel economisiți energie electrică.
7. *Așteptați înainte de a cumpăra:* Când vă doriți ceva, așteptați puțin. Dacă după o săptămână sau o lună încă îl doriți, cumpărați-l.
8. *Împărțiți costurile:* Dacă ieșiți cu prietenii, luați în considerare împărțirea cheltuielilor, cum ar fi benzina sau mâncarea. Este mai ieftin atunci când toată lumea contribuie.
9. *Evitați comisioanele ATM:* Utilizați ATM-urile băncii dvs. pentru a evita plata unor comisioane suplimentare pentru retragerea banilor.
10. *Anulați abonamentele neutilizate:* Dacă nu utilizați un serviciu, cum ar fi un abonament de streaming, anulați-l și economisiți banii.
11. *DIY (Do It Yourself):* Încercați să reparați lucrurile sau să efectuați lucrările singuri în loc să plătiți pe cineva. Puteți economisi bani la reparațiile sau întreținerea casei.
12. *Stabiliți obiective:* Decideți pentru ce doriți să economisiți, cum ar fi o vacanță sau un telefon nou. Acest lucru vă ajută să rămâneți motivat să economisiți.
13. *Urmăriți cheltuielile:* Scrieți pe ce vă cheltuiți banii. Acest lucru vă ajută să vedeți unde puteți economisi.
14. *Comparați prețurile:* Înainte de a cumpăra ceva, verificați diferite magazine sau site-uri web pentru a găsi cel mai bun preț.
15. *Vindeți ceea ce nu vă mai trebuie:* Vindeți obiectele pe care nu le mai folosiți pentru a face niște bani în plus.
16. *Folosiți transportul public:* Dacă este posibil, folosiți autobuzele sau trenurile în loc să conduceți. Astfel economisiți benzină și parcare. Prețurile benzinei în Norvegia se schimbă în fiecare zi, adesea în aceeași zi. Verificați periodic prețurile la benzină.
17. *Obțineți un AutoPASS:* AutoPASS oferă reduceri la taxele de drum și pe rutele de feribot din Norvegia.
18. *Faceți o listă de cumpărături:* Înainte de cumpărături, faceți o listă cu ceea ce vă trebuie. Respectați-o pentru a evita să cumpărați lucruri în plus.

19. *Plățiți facturile la timp*: Evitați taxele de întârziere plătindu-vă facturile la timp. Este o risipă de bani să plătiți în plus pentru că ați întârziat.
20. *Economisiți monede*: Strângeți mărunțișul într-un borcan. S-ar putea să vă surprindă cât de mult se adună în timp.

5.2. Introducere în conceptele de bază ale investițiilor

Câteva concepte de bază privind investițiile în termeni simpli:

1. *Investiție*: Investiția înseamnă utilizarea banilor dvs. pentru a cumpăra active precum acțiuni, obligațiuni, bunuri imobiliare sau întreprinderi, cu speranța că valoarea acestora va crește în timp.
2. *Randamentul investițiilor (ROI)*: ROI este ca profitul pe care îl obțineți din investițiile dumneavoastră. Este diferența dintre ceea ce investești și ceea ce primești înapoi. Un ROI pozitiv înseamnă că ați câștigat mai mult decât ați investit.
3. *Risc*: Investițiile implică asumarea unor riscuri, deoarece există posibilitatea de a pierde bani. Riscul și recompensa potențială sunt adesea legate - investițiile cu risc ridicat pot oferi randamente mai mari, dar pot duce și la pierderi mai mari.
4. *Diversificarea*: Diversificarea este ca și cum v-ați repartiza investițiile pe diferite tipuri de active. Aceasta ajută la reducerea riscului, deoarece, dacă o investiție are rezultate slabe, altele ar putea avea rezultate bune și ar putea echilibra situația.
5. *Clase de active*: Clasele de active sunt diferite categorii de investiții. Printre cele comune se numără acțiunile (acțiuni ale companiilor), obligațiunile (titluri de creanță), bunurile imobiliare (proprietăți) și echivalentele de numerar (cum ar fi conturile de economii).
6. *Acțiuni*: Atunci când dețineți o acțiune, dețineți o parte dintr-o companie. Prețul acțiunilor poate crește (câștiga valoare) sau scădea (pierde valoare) în funcție de performanțele companiei.
7. *Obligațiune*: Cumpărarea unei obligațiuni este ca și cum ați împrumuta bani unei companii sau unui guvern. Acestea promet să vă returneze banii cu dobândă în timp. Obligațiunile sunt, în general, mai puțin riscante decât acțiunile.
8. *Dividende*: Unele acțiuni plătesc dividende, care sunt ca niște plăți regulate către acționari. Este o modalitate de a câștiga bani din investițiile dumneavoastră.

9. *Portofoliu*: Un portofoliu este ca o colecție a investițiilor dumneavoastră. Acesta poate include acțiuni, obligațiuni și alte active. Diversificarea portofoliului vă poate ajuta să gestionați riscul.
10. *Orizontul de timp*: Orizontul de timp reprezintă perioada în care intenționați să investiți înainte de a avea nevoie de bani. Orizonturile de timp mai lungi vă pot permite să vă asumați mai multe riscuri, deoarece aveți mai mult timp la dispoziție pentru a vă recupera după pierderi.
11. *Dobânda compusă*: Dobânda compusă este ca și cum ați câștiga dobândă nu doar din investiția inițială, ci și din dobânda pe care ați câștigat-o deja. Aceasta poate face ca banii dvs. să crească mai repede în timp.
12. *Volatilitatea pieței*: Piețele pot crește și scădea pe termen scurt. Aceasta se numește volatilitate. Este normală, dar poate fi imprevizibilă.
13. *Obiective de investiții*: Acestea sunt motivele pentru care investiți. Ar putea fi pentru pensionare, cumpărarea unei case sau finanțarea educației copilului dumneavoastră.
14. *Toleranța la risc*: Toleranța dvs. la risc reprezintă măsura în care sunteți dispus să vă asumați riscuri în investițiile dvs. Este important să investiți într-un mod care să corespundă toleranței dumneavoastră la risc.
15. *Strategia de investiții*: Acesta este un fel de plan pentru modul în care veți investi. Include ce tipuri de active veți cumpăra, cât timp le veți păstra și cum vă veți gestiona investițiile.

Notă: Investițiile reprezintă o modalitate de creștere potențială a banilor, dar sunt însoțite de riscuri. Este esențial să înțelegeți aceste concepte de bază și să solicitați sfatul unui profesionist în domeniul financiar înainte de a lua decizii privind investițiile.

5.3. Consolidarea securității financiare

Construirea securității financiare este ca și cum ai crea o plasă de siguranță pentru viitorul tău și al copiilor tăi. Iată câțiva pași simpli pentru a vă ajuta să începeți:

1. Stabiliți obiective clare:

Decideți ce doriți să realizați cu banii dumneavoastră. Fie că este vorba despre cumpărarea unei case, economisirea pentru pensie sau achitarea datoriilor, obiectivele clare vă oferă o direcție.

2. Creați un buget:

Faceți un plan pentru banii dumneavoastră. Creați un buget care să indice cât de mult veți cheltui pentru necesități, economii și cheltuieli discreționare (lucruri distractive).

3. Economisiți în mod regulat:

Economisiți constant o parte din venit. Începeți cu un fond de urgență (suficient pentru a acoperi cel puțin 3-6 luni de cheltuieli de trai) și apoi economisiți pentru obiectivele dumneavoastră.

4. Evitați datoriile cu dobânzi mari:

Datoriile cu dobânzi mari, cum ar fi datoriile la cardurile de credit, pot fi un obstacol în calea securității financiare. Plătiți-le cât mai curând posibil pentru a nu mai irosi bani pe dobânzi.

5. Investiți cu înțelepciune:

Luați în considerare investirea banilor în active precum acțiuni și obligațiuni pentru a-i face să crească în timp. Diversificați-vă investițiile pentru a gestiona riscurile.

6. Trăiți în limita mijloacelor dumneavoastră:

Cheltuiți mai puțin decât câștigați. Evitați cheltuielile inutile și prioritizați nevoile în detrimentul dorințelor.

7. Construiți un fond de urgență:

Existența unui fond de urgență vă ajută să faceți față cheltuielilor neprevăzute fără să vă deriați planurile financiare.

8. Rămâneți asigurați:

Protejați-vă pe dvs. și bunurile dvs. cu asigurări, cum ar fi asigurarea de sănătate, asigurarea auto și asigurarea chiriei sau a proprietarului.

9. Plătiți datoriile în mod strategic:

Concentrați-vă mai întâi pe achitarea datoriilor cu dobânzi mari. Apoi, abordați sistematic celelalte datorii.

10. Automatizați economiile:

Configurați transferuri automate către conturile dvs. de economii și investiții. Acest lucru vă asigură că economisiți în mod constant.

11. Creșteți-vă veniturile:

Căutați oportunități de sporire a veniturilor prin intermediul unei mărimi de salariu, al unei activități secundare sau al unor competențe suplimentare.

12. Educați-vă continuu:

Învățați despre finanțele personale și investiții pentru a lua decizii în cunoștință de cauză.

13. Planificați pentru pensionare:

Contribuiți la conturile de pensii precum 401(k) sau IRA. Economisirea pentru pensie asigură securitatea financiară în anii următori.

14. Revizuire și ajustare:

Revedeți-vă periodic obiectivele financiare și adaptați-vă planurile în funcție de necesități. Circumstanțele vieții se schimbă, așa că și planul dvs. financiar ar trebui să se adapteze.

Căutați consiliere profesională:

Notă: Luați în considerare consultarea unui consilier financiar pentru consiliere personalizată. Construirea securității financiare necesită timp și disciplină, dar este o călătorie care merită parcursă. Cu o planificare atentă și un efort constant, puteți obține un viitor financiar stabil și sigur.

TEMA 6: GESTIONAREA DATORIILOR ȘI A CREDITELOR

6.1: Tipuri de datorii

În Norvegia, tipurile comune de datorii sunt similare cu cele din multe alte țări, inclusiv:

1. *Datorii ipotecare (Boliglån)*: Mulți norvegieni fac împrumuturi pentru a-și cumpăra case. Aceste credite ipotecare pot fi destul de substanțiale și sunt adesea rambursate pe parcursul mai multor ani.
2. *Credite de consum (Forbrukslån)*: Acestea sunt împrumuturi personale negarantate pe care oamenii le folosesc în diverse scopuri, cum ar fi îmbunătățirea locuinței, vacanțe sau alte cheltuieli.
3. *Împrumuturi auto (Billån)*: Împrumuturile pentru finanțarea achiziționării unei mașini sunt, de asemenea, frecvente. Aceste împrumuturi pot fi garantate cu autoturismul în sine și sunt însoțite de diferite condiții și rate ale dobânzii.
4. *Împrumuturi pentru studenți (Studielån)*: Studenții norvegieni se bazează adesea pe împrumuturile studențești sponsorizate de guvern pentru a acoperi taxele de școlarizare și cheltuielile de trai în timpul studiilor.
5. *Datoria la cardul de credit (Kredittkortgjeld)*: Utilizarea cardurilor de credit este larg răspândită, iar dacă soldurile nu sunt plătite integral în fiecare lună, se poate ajunge la datorii la carduri de credit cu rate ale dobânzii ridicate.
6. *Împrumuturi pe baza capitalului propriu (Boliglån med sikkerhet i bolig)*: Proprietarii de locuințe pot utiliza capitalul propriu al locuințelor lor pentru a garanta împrumuturi în diverse scopuri.
7. *Overdraft (Kredittkonto)*: Unele persoane pot avea facilități de descoperire de cont legate de conturile lor bancare, care le permit să cheltuiască temporar mai mulți bani decât au.
8. *Leasing auto (Billeasing)*: Leasingul unei mașini este o alternativă la achiziționarea unei mașini și implică plăți regulate pentru utilizarea vehiculului.
9. *Planuri de plată în rate (Avbetalingsordninger)*: Unele achiziții, cum ar fi mobila sau electronicele, oferă opțiuni de plată în rate, permițând clienților să plătească sume mai mici în timp.
10. *Credite de consolidare a datoriilor (Gjeldssammenslåing)*: Împrumutații pot consolida mai multe datorii într-un singur împrumut cu condiții mai favorabile.
11. *Împrumuturi pentru cooperativele de locuințe (Borettslaglån)*: În Norvegia, cooperativele de locuințe reprezintă o modalitate obișnuită de a deține o

locuință, iar rezidenții contractează adesea împrumuturi pentru a-și cumpăra acțiuni în aceste cooperative.

Notă: Unele datorii pot fi specifice țării sau culturii. Este esențial să gestionați datoriile în mod responsabil, să efectuați plățile la timp și să înțelegeți termenii și ratele dobânzilor asociate fiecărui tip de datorie pentru a menține o bună sănătate financiară în Norvegia.

6.2: Strategii de gestionare a datoriei

Împărtășesc strategii pentru gestionarea și reducerea datoriilor.

Înțelegerea scorurilor și rapoartelor de credit

Înțelegerea scorurilor și rapoartelor de credit în Norvegia este esențială pentru gestionarea sănătății financiare.

Iată o prezentare generală simplă:

1. Scorul de credit (Kredittscore):

- Un scor de credit este un număr care reprezintă solvabilitatea dumneavoastră. În Norvegia, scorurile de credit variază de obicei de la 0 la 100, scorurile mai mari indicând o solvabilitate mai bună.
- Scorul dvs. de credit este calculat pe baza istoricului dvs. de credit, inclusiv factori precum istoricul plăților, datoriile restante, durata istoricului de credit și cererile noi de credit.
- Împrumutătorii utilizează scorul dvs. de credit pentru a vă evalua riscul ca împrumutat. Un scor mai mare facilitează obținerea de împrumuturi și credite în condiții avantajoase.

2. Raport de credit (Kredittsjekk):

- Un raport de credit este o înregistrare detaliată a istoricului dvs. de credit. În Norvegia, rapoartele de credit sunt gestionate de birouri de credit precum Gjeldsregisteret, Creditsafe.
- Raportul dvs. de credit include informații despre împrumuturile, cardurile de credit, istoricul plăților și orice neplată sau plată întârziată.
- Puteți solicita un raport de credit gratuit o dată pe an de la birourile de credit pentru a vă revizui istoricul de credit.

3. Factorii care vă afectează scorul de credit:

- *Istoricul plăților (Betalingshistorikk)*: Plata facturilor la timp este esențială. Plățile întârziate sau ratate vă pot scădea scorul.
- *Utilizarea creditului (Kredittutnyttelse)*: Utilizarea unui procent ridicat din creditul disponibil poate avea un impact negativ asupra scorului dumneavoastră.
- *Durata istoricului de credit (Kredithistorikk)*: Un istoric de credit mai lung vă poate îmbunătăți scorul.
- *Tipuri de credit (Kreditttype)*: O combinație de diferite tipuri de credite (de exemplu, carduri de credit, împrumuturi) poate fi pozitivă.
- *Cereri noi de credit (Nye kredittsøknader)*: Solicitarea mai multor conturi de credit noi într-un timp scurt vă poate scădea scorul.

4. De ce sunt importante notele de credit:

- Împrumutătorii folosesc scorurile de credit pentru a decide dacă să vă aprobe cererea de împrumut sau de card de credit.
- Un scor de credit mai mare vă poate ajuta să vă calificați pentru rate ale dobânzii și condiții mai bune la împrumuturi și credite.
- Proprietarii și angajatorii pot verifica, de asemenea, raportul dvs. de credit atunci când iau decizii privind închirierea sau angajarea.

5. Îmbunătățirea scorului dvs. de credit:

- Plătiți facturile la timp.
- Mențineți soldurile cardurilor de credit la un nivel scăzut.
- Evitați să solicitați prea multe credite în același timp.
- Monitorizați raportul dvs. de credit pentru erori și contestați inexactitățile.

Evitarea capcanelor financiare

Evitarea capcanelor financiare este esențială pentru menținerea bunăstării financiare. Iată câteva sfaturi specifice Norvegiei pentru a evita capcanele financiare:

- *Planificați pentru costurile ridicate de trai*: Norvegia are un cost al vieții ridicat. Creați un buget care să ia în considerare cheltuieli precum locuința, alimentele și transportul.
- *Folosiți transportul public*: Deținerea și întreținerea unei mașini sau luarea unui taxi pot fi costisitoare. Luați în considerare utilizarea transportului public sau a bicicletei, în special în zonele urbane.

- **Economisiți pentru cheltuielile de iarnă:** Pregătiți-vă pentru costurile mai mari de încălzire din timpul iernii punând bani deoparte pe tot parcursul anului.
- **Înțelegerea normelor fiscale:** Norvegia are norme fiscale complexe. Familiarizați-vă cu sistemul fiscal și solicitați consiliere profesională pentru planificarea fiscală.
- **Maximizați deducerile fiscale:** Profitați de deducerile și creditele fiscale disponibile pentru a vă reduce obligațiile fiscale.
- **Investiți cu înțelepciune pentru beneficii fiscale:** Norvegia oferă conturi de investiții cu avantaje fiscale precum IPS (Individuell Pensjonssparing) și BSU (Boligsparing for Ungdom). Folosiți-le pentru a economisi taxe.
- **Evitați datoriile de consum:** Împrumuturile de consum cu dobândă ridicată pot fi costisitoare. Plătiți cu prioritate datoriile cu dobânzi mari pentru a evita tensiunile financiare.
- **Economisiți pentru pensionare:** Sistemul de pensii din Norvegia se bazează pe o combinație de sisteme de pensii publice și private. Începeți să economisiți din timp pentru pensie pentru a vă asigura viitorul financiar.
- **Cumpărați inteligent:** Prețul bunurilor poate varia în Norvegia. Faceți cumpărături și luați în considerare cumpărarea unor articole din țările învecinate, mai ales dacă locuiți în apropierea graniței.
- **Fond de urgență:** Ca în orice țară, dispuneți de un fond de urgență pentru a acoperi cheltuielile neprevăzute, cum ar fi costurile medicale sau reparațiile casei.
- **Aflați mai multe despre sistemul bancar norvegian:** Familiarizați-vă cu sistemul bancar norvegian și cu utilizarea metodelor de plată electronică precum Vipps pentru confort.
- **Acoperire de asigurare:** Asigurați-vă că aveți o acoperire de asigurare corespunzătoare.
- **Planificați costurile de cazare:** Locuința este o cheltuială importantă în Norvegia. Planificați-vă cu atenție bugetul pentru locuințe și explorați opțiuni precum locuințele cooperative (borettslag) sau închirierea.
- **Competențe lingvistice:** Învățarea limbii norvegiene vă poate îmbunătăți perspectivele de angajare și vă poate ajuta să vă descurcați mai eficient în chestiuni financiare.
- **Evitați comisioanele de schimb valutar:** Atunci când transferați bani la nivel internațional, utilizați servicii care oferă rate de schimb competitive și comisioane reduse.

- *Înțelegeți opțiunile locale de investiții:* Familiarizați-vă cu opțiunile de investiții din Norvegia, cum ar fi piața bursieră norvegiană (Oslo Børs) și conturile de investiții eficiente din punct de vedere fiscal.
- *Solicitați consiliere juridică:* Dacă aveți probleme juridice sau financiare complexe, consultați un profesionist norvegian în domeniul juridic sau financiar care înțelege reglementările locale sau discutați cu un lucrător de tineret.

Referințe

Echipa Bungalow, Echipa Bungalow. "How to Make a Personal Budget in 8 Easy Steps-plus Tips for Actually Using It." *Bungalow*, 2022, bungalow.com/articles/how-to-make-a-personal-budget-in-8-easy-steps-plus-tips-for-actually-using.

Forbes, Forbes. "Why Financial Literacy Is Important And How You Can Improve Yours." *Forbes*, 2023, www.forbes.com/sites/truetamplin/2023/09/21/financial-literacy--meaning-components-benefits--strategies/?sh=730910168cde.

Tamplin, True. "Ce sunt obiectivele financiare?" <https://www.financestrategists.com/financial-advisor/financial-planning/financial-goals/>, 2024, www.financestrategists.com/financial-advisor/financial-planning/financial-goals/.

Investiții explicate: Tipuri de investiții și cum să obțineți .... (2024). preluat la 22 aprilie 2024, de pe www.investopedia.com/terms/i/investing.asp

Planificare fiscală: 7 strategii fiscale de luat în considerare. (2024). preluat la 22 aprilie 2024, de pe www.nerdwallet.com/article/taxes/tax-planning

Planificare financiară: A Step-by-Step Guide (Ghid pas cu pas). (2024). preluat la 22 aprilie 2024, de pe www.nerdwallet.com

Well-Youth!

European
Association for
Adult
Development

virtualcampus

Co-funded by
the European Union

Erasmus +

Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru realizarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului acesteia, care reflectă numai opiniile autorilor, iar Agenția Națională și Comisia nu pot fi considerate responsabile pentru orice utilizare care ar putea fi făcută informațiilor conținute în aceasta.